

Klasik Şiirimize Dair Bir Kitap

Muhsin MACİT

Bilmem hiç gül-i ranâ göreniniz var mı? Ben görmedim. Fakat, divan şiiri ürünlerinden bir kaç gazel okuyanın bu terkiyle karşılaşmaması mümkün değil. Bu gül çeşidinin dışının sarı, içinin kırmızı olduğu sözlüklerde yazılı. Bu yüzden Doç. Dr. Cemal Kurnaz **Halk ve Divan Şiirinin Müşterekleri Üzerine Denemeler** (Ankara 1990) adlı eserine «Gül-i ra'nâ diyerek» başlıyor. Bu ifadeyle aynı coğrafyada, aynı kültür ve sanat anlayışıyla vücûd bulan divan ve halk şiiri arasında sanıldığı gibi bir uçurum olmadığını, sadece renk tonunun değiştiğini vurguluyor.

Eser, üç bölümden müteşekkil. İlk bölümde «Halk şiirine bakış» genel başlığı altında türkü, mani ve bilmecelerdeki şiirsel ifadelere bir sanatkar duyarlığıyla dikkatleri çeken yazar, âdetâ bir kuyumcu titizliğiyle seçtiği örnekleri okuyuculara sunuyor. İkinci bölümde «Halk ve divan şiirinin müşterekleri» örneklerden hareketle ortaya konularak yaygın ve o ölçüde de yanlış bir kanaatin temelinde şiir dışı endişelerden kaynaklandığı sezdiriliyor.

Eserin üçüncü bölümünde «Divan dünyası»nın yeterince anlaşılmayan veya üzerinde pek durulmayan meseleleri ele alıyor. Meselâ, divan şiiri hakkında konu-

şulanların dillerinden düşürmedikleri bir «mazmun» kavramı var; bu mazmun kavramının kapsamı ve mahiyeti kişiden kişiye değiştiği için çok kere bu kavramla neyi kastedtiklerini anlamakta güçlük çekiyoruz. İşte «mazmun nedir» sorusuna «yüzük oyunu mazmunu» başlıklı yazı cevap niteliği taşıyor. «Âh'a dair» denemede de mazmun kavramının sınırlarını belirginleştiren değerlendirmeler var. Kitap hakkındaki düşüncelerimi bir soruyla devam ettirmek istiyorum: Divan şairleri gerçekten stilize edilmiş, hatta N. Kemâl'le başlayarak karikatürize edilmiş güzeli mi sevmişler, yahut şiirlerine konu mu edinmişlerdir? Bu sorunun cevabını «Çizgi dışı güzeller» ve «Lüknet» başlıklı yazılarda bulacaksınız. Bu bölümde ele alınan «Divan şiirinde resim temayülü» başlıklı deneme ise, şiirimizin yeterince irdelenmemiş başka bir yönüne dikkatleri çekiyor.

Fizikî dünya ile sanatın dünyası arasındaki ilişkilerin yüzeyde değil, eserlerin derinliklerinde olduğunu gösteren bu denemeler, divan şiirini fildişi kulesinden indirme gayretlerinin somut bir adımı sayılabilir. Bütün bu özelliklerinin yanı sıra eseri zevkle okunur hale getiren Cemal Kurnaz'ın akıcı ve samimi üslubu.